

DELO

Narodno strokovni pokret

Delavstvo pri nas preživlja vse one faze, ki so značilne za vsak delavski pokret ter išče obliko, ki bo najbolj odgovarjala njegovi organizatorni sposobnosti ter dosegi materialnih in drugih ciljev. Z navdušenjem in globokim razumevanjem je sprejelo ideje in pokrete, ki so prihajali in še prihajajo iz drugih krajev ter jih poskuša prilagoditi domačim prilikam in potrebam. Socialne ideje različnih smeri so našle primeren teren za udejstvovanje pri našem delavcu in zato smo doživeli vse faze delavskega pokreta razen skrajnih.

Socialna demokracija, narodni socializem in druge take ideje so ustvarile različne delavske organizacije, ki so si idejno nasprotne, ki pa so enotne v svoji skrbi za izboljšanje položaja delavstva. Ravno ta skrb jim narekuje tovariško in iskreno sodelovanje, ki je temelj čvrsto v kolikor so materialne prilike slabše.

Narodno strokovni pokret je prvenstveno pod vplivom narodne ideje ter poskuša doseči za delavca vsestranske koristi potom naroda in narodne države. Ta pokret ne odklanja ideje internacionalnega sodelovanja med delavci, samo zahteva, da sloni to sodelovanje na sodelovanju med stanovi v mejah ene države, tako da je predpogoj za njegovo udejstvovanje ustvaritev močne države. V lastni državi pa naglašajo potrebo borbe za dosego enakopravnosti in vzpostavitve dejanske socialne pravičnosti brez namena, da si pribori privilegiran položaj. Ker pa je ta pokret nastal iz delavskih vrst in ker vsebuje edino le pripadnike delovnega stanu, nima fašističnih in podobnih tendenc, ker ni v položaju, da zahteva od delavca žrtve zavoljo »vistosmerjenosti«, katere ne obvlada.

Borba za izboljšanje položaja delavstva, njegova nacionalnost in želja, da napram drugim stanovom postavi močan delavski stan, zahtevata od narodnega delavstva, da poskuša doseči enotnost v delavskih vrstah potom svoje ideologije in sodelovanja z drugimi delavskimi organizacijami. Zato je proti nadaljnji cepitvi delavstva ter podpira solidarnost pri vseh nastopih, ki ne pomenijo manifestacije svetovnega nazora.

Solidarnost med stanovi in urejevanje gospodarskih in socialnih prilik z vidika te solidarnosti ne pomeni podpiranja kapitalističnega sistema, ker je predpogoj za tako sodelovanje enakopravnost pri pobiranju sadov in doprinasanju žrtev. Omejitve takega sodelovanja na narodne meje ne pomeni cepitve delavcev vsega sveta pred močeno in enotno svetovno organizacijo kapitala, ker je tako sodelovanje mogoče le, če se tudi kapital pokori narodu in se zavoljo narodnosti odreče internacionalnosti. V kolikor je tako sodelovanje od strani kapitala nemogoče mora nastopiti država ter z možnostjo socializacije ustvariti predpogoje za omenjeno sodelovanje.

Današnje težke prilike imajo tudi izvestno moralno stran ter so gotova moralna vprašanja, katerih rešitev bi olajšala marsikatero materialno breme. Zato je narodno delavstvo poudarilo načeli tovarištva in iskrenosti, ki sta etične narave, toda brez katerih je izprememba sedanjega stanja nemogoča.

Narodno strokovni pokret je močno organiziran edino le v dravski banovini, dočim je v drugih banovinah odvisen od sposobnosti in momentanega navdušenja tega ali onega svojega voditelja, ki pa si ne zna ustvariti nekojako trajnejšega stanja. Ideja je sicer tudi drugod razširjena, toda njeno izoblikovanje v okviru organizacije zaostaja. To je gotova pomanjkljivost, ki je zelo vidna, ko gre za važna vsedržavna vprašanja na katera bi pokret lahko vplival. Brez stvarne in vsestranske organizacije bo narodno delavski pokret pomenil le gotov slovenski pojav, ki pa ne bo vplival na usmeritev

V borbo za rudarske pravice!

Nacionalni javnosti

V svežem spominu je še obupna borba rudarjev v revirjih TPD v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju proti redukcijam, katere je najavila TPD s svojo okrožnico od 27. 6. 1934. V zavesti, da jih more očuvati tega uničujočega znižanja njihovih že itak nezadostnih prejemkov le popolna sloga, so se strnili ne glede na razlike v svojih naziranjih v enotno fronto ter primorali s svojim enotnim nastopom, zlasti pa s svojim pohodom v rove celokupno javnost, da se je postavila na njihovo stran. Tako je morala TPD dne 5. 7. 1934 vsaj začasno umakniti nameravane redukcije. Čim pa je kr. vlada povišala za 6.000 ton na mesec količino premoga, ki jo dobavljajo rudniki TPD našim državnim železnicam, je ponovila TPD svojo zahtevo po provedbi 27. 6. 1934 najavljenih redukcij. Hoče torej znižati svojemu delavstvu mezde za 6 odstotkov, zmanjšati množino deputatnega premoga, ki ga je delavstvo doslej prejelo, zlasti pa prevesti kopače višjih kategorij v nižjo — vse to z utemeljevanjem, da bi postali sicer obratniki TPD pasivni in bi jih ne bilo več mogoče vzdržati.

Če je delal rudar TPD svojčas normalnih 26 delovnih ur na mesec in si lahko prislužil toliko, da je skromno preživljal sebe in svoje ljudi, je utrpel veljanskansko škodo s tem, ker je padlo število delovnih dni za eno tretjino in so se za toliko tudi znižali njegovi službeni prejemki. Poleg tega mu je družba skrbila prejemke za 5 odstotkov. Ako se posreči TPD še sedanji načrt, bo utrpel delavec preko 44 odstotkov nekdanjih svojih prejemkov, bo imel torej le še dobro polovico tega, kar je imel svojčas in kar mu je že svojčas jedva zadoščalo za najbolj skromno preživljanje. Posledice bede med delavstvom v rudarskih revirjih so strahotne, ker propadajo cele družine. Zadnje bivanje v rovih je zapustilo našemu slabo hranjenemu in zaradi tega telesno onemoglemu delavcu težke posledice, ki jih čuti še danes in zaradi katerih v ogromni večini ni več sposoben za normalno delo. TPD trdi, da vodijo delavci pasivno rezistenco, da delajo torej namenoma manj kakor so delali prej in kakor bi lahko delali tudi sedaj! Izprani delavec pa komaj še vihti kramp!

Problem našega delavstva v revirjih TPD ni več problem, ki bi smel interesirati samo TPD kot delodajalca in njegove nameščence kot delojemalce, ampak je to problem celokupnega naroda. Propada nam celotna generacija delavskih trpinov, propadajo njihove družine, iz njihovih otrok doraščajo telesni in duševni kreteni, ki bodo slej ali prej v breme javnosti. Stanje je tako obupno, da bi značila vsaka nadaljnja redukcija današnjih že itak nemogočih življenjskih pogojev za tega našega delavca njegovo končno propast. Delavstvo se sicer upira, kolikor mu je to mogoče, toda njegovo stališče ni dovolj jako napram službodajalki, ki ima zlasti vsled svojega inozemskega zaledja dovolj možnosti, da pritisne delavstvo k tlom.

Baš zaradi tega hoče voditi TPD pogajanja le z zastopniki delavstva kot takega in ne dopušča k pogajanju onih

naše socialne in gospodarske politike. Na taki vsedržavni podlagi bi prišlo lažje do sodelovanja z drugimi delavskimi pokreti, program in delo bi odgovarjala celokupnemu našemu narodu in s tem bi v lastnih vrstah ustvarili nekaj izmed predpogojev za ojačenje delavskega stanu, ki naj sodeluje z drugimi stanovi.

Resni časi v katerih živimo, hitrost zgodovinskih dogodkov, srditost borbe med stanovi v drugih državah nam nujno narekujejo, da pristopimo k reševanju domačih vprašanj. Pri tem naj obvelja načelo solidarnosti med delavstvom samim: vsak izmed nas naj ostane to kar je, toda zavedajmo se, da smo delavci in da imamo cilje, ki so si podobni kljub idejnim razlikam.

zastopnikov nacionalne javnosti, ki bi mogli zaradi svoje popolne neodvisnosti nastopati pri teh pogajanjih mnogo bolj odločno kakor je to mogoče od TPD odvisnemu delavskemu trpinu. Čeprav je velika večina rudarjev organizirana v naprednih in nacionalnih organizacijah, ima to napredno in nacionalno delavstvo v štiričlanski delegaciji, ki vodi pogajanja s TPD, le enega zastopnika, od ostalih treh pripadajo dva marksistični struji, eden pa struji bivše SLS. Zaradi tega ni čuda, če je moral naš nacionalno zanesljivi rudar dobiti vtis, da se nacionalna javnost ne zanima dovolj za njegovo trpljenje.

Vse temu mora biti konec. Kot svobodni državljani svobodne kraljevine Jugoslavije ima tudi naš rudar pravico do skromnega, človeka vrednega življenja, interes naroda in države zahteva, da mu te pravice nihče ne krati. Zaradi tega so se sestali v nedeljo, dne 5. 8. 1934., v Sokolskem domu v Trbovljah zastopniki občin Laško, Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ter zastopniki organizacij Narodno strokovne zveze, Društva rudniških nameščencev, Jugoslovenske nacionalne stranke, Sokola kraljevine Jugoslavije in Narodne odbrane ter premotri pod predsedstvom g. dr. Frana Roša položaj delavstva. Morali so soglasno ugotoviti, da so zahteve TPD o nadaljnjih redukcijah v celoti nesprejemljive in da je nemogoče vsako pogajanje s TPD, dokler vztraja na teh svojih redukcijskih zahtevah. Zastopniki navedenih nacionalnih organizacij so pa morali računati z dejstvom, da TPD že zaradi svojega prestiža ne bo hotela umakniti teh svojih zahtev in da stoji celokupno delavstvo TPD pred težko borbo, ki bo odločila njegovo usodo. Zato je treba dati delavstvu oporo v najširši javnosti in v ta namen so ustanovili zastopniki navedenih organizacij

Tako ne gre več naprej!

Stavbinsko delavstvo je tako prizadeto od sedanjih težkih prilik in od pomanjkanja primerne zaščite, da mora zahtevati od odločilnih činiteljev takojšnjo pomoč.

Pred gotovim časom je sklenila mestna občina ljubljanska z nekim podjetjem pogodbo o zgraditvi večjega šolskega poslopja v Ljubljani. V pogodbi so bile tudi določbe o delavskih mezdah, katerih pa se podjetje povsem ne drži. Socialni urad mestne občine pošilja v smislu pogodbe na delo ljubljanske delavce, ki so potrebni dela in ki morajo biti prvenstveno tu zaposleni. Toda podjetje se ne zmeni za mnenje socialnega urada in odlaga od dneva v dan zaposlitev prizadetih delavcev, dokler ne izgubijo vsako upanje in se ne obrnejo drugam. Medtem pa so še vedno zaposleni delavci iz drugih krajev, ki so pri-

Tujci pri nas

Čeprav še danes vlada naziranje, da je delavski zaslužek eden izmed glavnih vzrokov vkrize, tako da so delavski prejemki predmet vse hujših redukcij, si mnoga podjetja lastijo finančno možnost, da drago plačujejo tuje delovne moči. Veliko zaslužijo tuji strokovnjaki in pa tudi navadni delavci in »ponosni« smo celo, da vodijo to ali ono naše podjetje tujerodni ravnatelji in obratovodje.

Prav redki so slučaj, ki so nam tujci v resnici potrebni. Toda žal smo tako širokogrudni, da se niti tam, kjer so nam v resnici potrebni, ne potrudimo, da bi jim poiskali domače namestnike. Celotna industrija, ki uvažajo v našo državo obrabljene stroje, za katere imamo še preveč domačih strokovnjakov in ki živijo samo od domačega trga zaposlujejo tuje tkzv. »strokovnjake«.

Izhaja enkrat mesečno.
Naročnina: 6 Din polletno.
Uredništvo in upravništvo:
Ljubljana, Miklošičeva 22/II.

Nacionalni akcijski odbor za obrambo delavskih in nameščenskih pravic.

s sedežem v Trbovljah in s pododbori v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju, Senovem, Hudi jami in Kočevju. Poleg tega je bila izvoljena posebna intervencijska eksekutiva s sedežem v Ljubljani, kateri pripadajo: Juvan Rudolf, predsednik Nar. strokovne zveze; dr. Köstl Janko, tajnik Zveze društev privatnih nameščencev; dr. Zajec Marjan, sekretar glavnega odbora JNS v Ljubljani; Mravlje Milan, narodni poslanec sreza Litije; dr. Cepuder Josip, kot zastopnik Narodne odbrane, ter zastopnika SKJ, ki ga bo imenovala uprava sokolske župe v Ljubljani.

Predsedstvo te intervencijske eksekutive v Ljubljani je bilo poverjeno dr. Cepudru Josipu.

Nacionalni akcijski odbor je sicer nastal v zvezi z obupno borbo naših rudarjev v revirjih TPD in mu bo zaščita rudarjev v tej borbi njegova prva in morda najtežja naloga. Po sklepu vseh navzočih pa bodi ta nacionalni akcijski odbor institucija, ki naj bo celokupnemu našemu delavstvu stalno na razpolago, kadar bo potrebovalo opore v borbi za ohranitev ali dosego svojih utemeljenih pravic. Vse te borbe bodo mogle končati z uspehom le tedaj, če bo stala delavstvu ob strani celokupna javnost. Da se to doseže, je bil ustanovljen ta Nacionalni akcijski odbor, ki vabi k sodelovanju tudi vse druge, sedaj še nezastopane nacionalne organizacije v pričakovanju, da se bodo vse odzvale temu vabilu. Prijave naj se pošljejo na naslov Nacionalnega akcijskega odbora za obrambo delavskih pravic (tajništvo Nar. strokovne zveze), Ljubljana, Delavska zbornica.

Tudi naš delavski trpin naj dobi čut in zavest, da je živ del naroda, ki hoče živeti in si ne pusti jemati pravic do skromnega življenja na svoji lastni grudi!

Za nacionalni akcijski odbor za obrambo delavskih in nameščenskih pravic: dr. Josip Cepuder, predsednik, Rudolf Juvan, podpredsednik, dr. Janko Köstl, tajnik.

pravljeni delati tudi za nižje mezde. Zaradi tega vprašujemo mestno občino in pa podjetje samo, da nam pojasnita, kaj določa pogodba in ali je opisano postopanje v skladu z njo? Mestna občina naj razčisti zadevo in uredi stvar tako, da ne bo nobenih dvomov glede njene dobre volje. Predvsem pa naj se prepove postopanje, ki ni vedno dostojno človeka.

So pa tudi druga podjetja v Ljubljani, ki vabijo delavce iz drugih krajev in jim nudijo zaposlitev, čeprav mora mestna občina zapravljati denar, ki je namenjen za mrtvo sezono v sedanjem času za podporo nezaposlenih ljubljanskih gradbenih delavcev.

Apeliramo na vsa podjetja in ustanove, da ne pozabijo na ljubljansko delavstvo in da ga upoštevajo pri gradbenih delih ter tako dokažejo svojo socialnost in resno voljo pomagati delavcu!

Predlagani so bili različni ukrepi, ki pa niso prišli do izraza, ker smo se bali, da bi zavoljo enega Avstrijca bilo odpovedano mnogim našim delavcem v Nemčiji!

Razen tega se je v zadnjem času pojavil primer, da so ti tuji strokovnjaki želeli postati naši državljani, da bi s tem izigrali določbe glede zaposlitve tujcev. Tako je n. pr. neki uvaževanja vreden strokovnjak v litijski predilnici smatral, da ni niti najmanj poniževalno za tujca, če prosi za domovinsko pravico še v tako majhni slovenski občini in s tem postane deležen v mnogih primerih preziranega jugoslovenskega kruha.

Nacionalno delavstvo, ki se bori za zaščito domače delovne moči, odklanja vsako pretiranost, toda smatra vendarle, da je jugoslovensko državljanstvo predragoceno, da bi ga delili z Neslovani, katerim je tudi najslabši »šlager« kulturna prednost pred ostalimi Slovani.

Gen. Rudolf Maister

Dne 26. julija je na Uncu pri Rakeku umrl zadet od srčne kapi divizijski general Rudolf Maister. Vest o njegovi smrti je globoko pretresla vso jugoslovensko javnost, saj zavzema kot človek in vojak v naši zgodovini zelo častno in važno mesto.

Ródl se je 29. marca 1874 v Kamniku. Gimnazijo je studiral v Kranju in se je že kot dijak udeleževal kot pesnik pri zavodnem dijaškem listu. Pozneje se je posvetil častniškemu poklicu, kljub temu pa je bil odlikovan z več jugoslovenskimi odlikovanji.

Z Uncu so zemeljske ostanke velikega Jugoslovena prepeljali z avtomobilom v Maribor, ki se je z ogromnim spremstvom na njegovi zadnji poti oddolžilo svojemu osvoboditelju. Tudi narodno delavstvo ga je na njegovi zadnji poti spremljalo z močno deputacijo.

Ime generala Maistra bo živelo med nami, dokler bo živel naš narod! Njegovemu spominu: Slava!

F. O.:

Deseturni delavnik pomožnega delavstva v gradbenih podjetjih

Nejasnost, ki je obstojala v vprašanju, ali je v gradbenih podjetjih smatrati osem ali deseturno delo kot normalno, je po našem mnenju odpravljena. To svojo domnevo opiramo na tozadevne razsodbe naših sodišč in na tolačenja zadevnih predpisov ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, oddelka za socialno skrbstvo.

Ljubljansko obrtno sodišče se je postavilo na stališče, da gradbena podjetja, tudi če zaposlujejo več kot 15 delavcev v smislu § 6 zakona o zaščiti delavcev, ni smatrati za industrijska podjetja z osemurnim delovnim časom, nego za navadna obrtna podjetja, za katera velja deseturni delavnik, češ, da pri gradbenih podjetjih niso izpolnjeni pogoji po § 32 obrt. zak. potrebni za pripoznanje svojstva industrijskega podjetja v smislu zakona in je s tega stališča zavrnilo zahtevo na plačilo 50 odst. poviška za delo preko osem ur kot nadurnega dela.

Isto tako je mariborsko okrajno sodišče enako zahtevalo zavrnilo, vendar z drugačno utemeljitvijo, in sicer smatra sodišče, da so gradbena podjetja, ki zaposlujejo preko 15 delavcev, sicer industrijska podjetja v smislu zakona, da pa kljub temu po čl. 22 uredb o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih delavnic in delovnem času pomožnega osebja velja za ta podjetja delovni čas desetih ur kot normalen, ker se izjemne določbe § 8, točke 8 zak. o zaščiti delavcev glede podjetij, ki delajo sezonsko in so izpostavljena vremenskim vplivom, nanašajo tudi na podjetja, ki se po zakonu smatrajo za industrijska.

Stališče obeh sodišč se skladata v tem, da traja redno delo v gradbenih podjetjih 10 ur na dan, da se torej delo preko osem ur do 10 ur na dan ne smatra za nadurno delo.

To naziranje naših sodišč je v skladu z reševanjem ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje z dne 26. aprila 1932 in sledečim tolačenjem z dne 14. aprila 1934 na tozadevno vprašanje zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki pojasnjuje, da se v gori citiranem rešenju predpisani 10urni delovni čas za gradbena podjetja ima smatrati kot normalni delovni čas, za katerega se plača redna dnevna mezda brez poviška v smislu § 10. zak. o zaščiti del., brez ozira na število delavcev v podjetju, to se pravi, brez ozira na to, ali se gradbeno podjetje po zakonu smatra za industrijsko ali za obrtno podjetje. Pa tudi v slučaju, da se kakšen dan v tednu zaradi vremenskih nepravilnosti dela manj kot deset ur, more se to nadoknaditi ostale dni v tednu z delom tudi preko 10 ur,

ne da bi se to delo preko 10 ur na dan smatralo za prekomerno delo, če delo v enem tednu skupaj ne znaša več kot 15 ur. Iz tega sledi, da se pri gradbenih podjetjih smatra kot nadurno delo in kot tako s 50 odst. poviškom plača samo ono delo, ki skupno v enem tednu znese preko 60 ur, ne glede na to, koliko ur je delavec delal na gotov dan enega tedna.

Ti izjemni predpisi so tako v interesu podjetij, kakor v interesu delavcev. Delavec, ki ima zaposlenje samo gotovo dobo leta, mora imeti možnost, da vsaj v sezoni dela in zasluži več kot ostali, ki so zaposleni celo leto, ker si mora v času sezone prihraniti sredstva za preživljanje v času prisilnega brezdelja. Če bi pa podjetja morala izmed desetih delovnih ur dve delovni uri plačevati s poviškom kot prekočasno delo, bi se pač temu prilagodila in ne bi zaposlovala delavce preko osem ur na osem odnosno 48 ur na teden, s tem bi pa bila sezonskim delavcem vzeta možnost večjega zaslužka v času sezone, kar je za sezonske delavce bitnega življenjskega pomena.

To stališče merodajnih oblastev navajamo zato, da si prizadevi ne bi z brezuspešnim pravljanjem po nepotrebnem delali stroškov, ker bodo sodišča verjetno na označenem stališču vztrajala in take zahteve zavracala.

(Op. ur.: Naše gradbeno delavstvo bo poskušalo uveljaviti drugačna načela v želji, da bi delovni teden znašal največ 48 ur in da bi delo od 8 do 10 ur bilo smatrano za čezurno delo.)

Jugosloveni v številkah

V naši državi živi 12 milijonov 200 tisoč jugoslovenskih državljanov po krvi, v državah severne Amerike (USA) 722.000, v Italiji 602.000, v Grčiji 300.000, v avstrijski republiki 172.000, v državah južne Amerike 135 tisoč, na Madžarskem 120.000, v Rumuniji 61.000, v Avstraliji 10.000, v Albaniji 10.000, v Zelandiji in Afriki 5000 Jugoslovenov. V ostalih evropskih državah živi 128.000 naših rojakov-izseljencev.

14 milijonov 465.000 Jugoslovenov hodi tedaj križem sveta. Od teh jih je 2 milijona 265.000 raztresenih zunaj države, največ v Ameriki. Lahko tedaj rečemo, da so USA druga domovina našega naroda. Razmeroma je naša emigracija zelo številna; saj obsega skoraj 15 odstotkov vseh Jugoslovenov; to se pravi na vsakih 100 pripadnikov našega rodu je 15 sonarodnjakov v tujini, kjer si služijo s težkim delom svoj vsakdanji kruh in večajo s svojimi žulji dostikrat sovražni nam kapital.

Statistični podatki o brezposelnosti v naši državi navajajo sicer različne številke, vendar lahko rečemo, da imamo pri nas gotovo 150.000 brezposelnih; tu so vštet ročni in duševni delavci. Na vsakih tisoč Jugoslovenov v naši državi dobimo 12 in pol brezposelnih, od sto pa od enega do enega in pol.

Rekli smo, da je v tujini 2 milijona 265.000 naših ljudi. Ako vzamemo iste odstotke brezposelnosti kakor pri nas, je približno 30.000 naših v inozemstvu živeti rojakov brez dela in izročeni na milost in nemilost tujim izkoriščevalcem. Dvomimo, da je emigracija, kateregakoli drugega naroda razmeroma tako velika. Kaj pomenijo visoki odstotki brezposelnosti doma in v inozemstvu pri številno tako malem narodu, kakor smo mi?

Naši izseljenci so večinoma sami tovarniški delavci, delavci po gozdovih in rudnikih; nekaj je tudi kmetovalcev (farmerjev). V celoti so to reveži, ki jim boj za življenjski obstoj jemlje brigo za kulturni napredek in narodnostni obstoj; zato ne smemo pozabiti našega, v tujini živečega naroda!

P. F.:

Ali ima žena pravico do eksistence?

Vse večja zaposlenost ženskega osebja po posameznih tovarnah in drugih obratih zahteva, da v zaščito ženske pri poklicu spregovorimo tudi me nekaj besedi.

V velikem številu so žene danes zaposlene, predvsem v tovarnah in pri poslu, ki zahteva veliko napora in truda. In če primerjamo žensko delo po posameznih obratih z moškim, potem ugotovimo, da ni skoraj prav nobene razlike, ali pa celo, da je opravljeno

delo ženske zahtevalo več telesnih moči kot pa delo, ki ga opravlja moški. Smelo pa lahko trdimo, da je udeleževanje žene v poklicu v več primerih enakovredno z uspehi moškega dela. Ni naš namen, da na podlagi gornjih trditev prikažemo po moškem osebju opravljeno delo kot manjvredno, ampak hočemo opozoriti na nepravilnost in krivičnost tolmačenja pravic ženske, ki je v poklicu.

Že od vsega početka in ob vsaki priliki je bilo žensko delo slabše nagajeno od moškega dela, pa četudi je bilo enakovredno. Danes, ko so ženske zaposlene že vseh povsod, smatramo za potrebno, da vendarle spregovorimo o zboljšanju njihovega položaja.

Ne glede na vse ostalo, kar govori v prilog žene za boljše in znošnejše pogoje, je najvažnejša konstatcija pri tem vprašanju dejstvo, da se neenakopravnost in konservativnost, ki otežkočata napredek žene, eksploatira in do skrajnosti izrablja od strani kapitala.

Ženska je primorana, da služi in opravi isto delo kot moški za manjši zaslužek in pod slabšimi pogoji. Delavski stan, ki se izkorišča vseh povsod, pa je baš pri tem vprašanju najbolj občutno prizadet. Neenakopravnost ženske pride še prav posebej do izraza v časih, kot so sedanj, ko vlada med delavstvom zaradi strahovite brezposelnosti huda medsebojna konkurenca. Ta konkurenčni medsebojni boj delavstva, v katerem sodeluje tudi žena, pa večje in spretno izrabljajo principalji posameznih podjetij, ki so že zdavnaj prišli do prepričanja, da jim je žensko delo baš toliko vredno, kot delo moškega, vendar tega javno ne povedo, ker bi s tem odpadla možnost izkoriščanja. In če je temu tako, potem mislim, da je potrebno, da se spamejemo tudi me in da sprevidimo, da je naša dolžnost poudarjati žensko enakopravnost povsod, kjer se ženska izkorišča, voditi borbo proti onim, ki naše delo ovirajo in ga omalovažujejo in to je predvsem — proti kapitalu.

Da pa odstranimo vse ono, kar danes ovira žensko pri njenih težnjah za zboljšanje trenutnega stanja, je predvsem potrebno pripustiti žensko k javnemu življenju. Na podlagi udeleževanja ženske v javnih družtvih, organizacijah in korporacijah, naj se oceni žensko delo. Mislim, da bo vseh povsod in vedno uspelo dokazati, da je zlasti ženska upravičena zahtevati v socialnih in ekonomskih vprašanjih enakopravnost in da imajo biti življenjski pogoji ženskega delavstva enaki onim moškega.

Borba za življenjski obstoj in borba za socialne pravice nas opozarjajo in kličejo, da strnjene v eno celoto skupamo naše upravičene zahteve uveljaviti. Ne gre in ne sme biti, da se nam poleg naše telesne sile jemlje tudi naš ponos. In naš ponos naj bo naša zavestnost — za enako delo, enako plačilo!

Ali je potreben zakon o minimalnih mezdah

Tovariš urednik je v zadnji številki razpisal konkurz, na katerega naj odgovorimo mi delavci in delavke. Jaz ne znam dobro pisati, ker sem preprosta delavka in tudi ne reflektiram na nobeno izmed razpisanih nagrad, zdi se mi pa potrebno, da povem svoje misli k vprašanju zakona o minimalnih mezdah.

Sem uslužbena v večji tovarni v Kranju. Delam osem ur dnevno in imam na uro reci, piši in beri 1.25 Din. V osmih urah težkega dela zaslužim 10 dinarjev. Za celodnevno hrano plačujem pri prijateljici po 5 dinarjev na dan, za borno sobico, kjer spim tudi s prijateljico, plačujem 100 dinarjev. Račun je sedaj preprost: zaslužim mesečno 260 dinarjev, za hrano in stanovanje dam 250 dinarjev mesečno, za vse ostalo mi ostane celih 10 Din. Če ne bi imela starše, da mi včasih dajo kaj za obleko, bi hodila gola in bosa. Nekatere moje tovarišice, ki niso tako srečne, da bi imele starše, si poiščejo ljubčka. Ta jim potem kupuje potrebne stvari, da ne hodijo gole in bose po ulicah. Nekatere si pa pomagajo s tem, da so »prijateljice« inozemcev, katerih kar mrgoli pri nas in ti jim potem kaj odrinejo za obleko. Da pri tem morala trpi, menda ni potrebno naglašati.

In sedaj, ko sem povedala vse to, mar je treba še posebej poudariti nujno potrebo zakona, ki bi prisilil naše poslodajalce, da nas smatrajo za živa bitja, ki ne smejo hoditi gola in bosa po svetu, ampak se morajo oblačiti. In

če ti naši poslodajalci sami ne uvidijo, da si s takim malim zaslužkom ne moremo nabaviti vsega, kar nujno potrebujemo, mar ni potrebno, da jih nekdo tretji v to prisili. Mar je res potrebno, da ostajamo vzlic poštemu delu še berači. Ali je prav, da se morajo moje tovarišice vzlic poštemu delu poslužiti še nepoštenega življenja samo zato, da ne kažejo golote po cestah?

Vidiš, dragi tov. urednik, da je v par besedah odgovorjeno na tvoje vprašanje. Ne samo potreben, prepotreben je zakon, ki bi nam delavcem in delavkam dal za pošteno delo tudi pošteno plačilo, da bi se nas smatralo za živa bitja in civilizirane ljudi, ne pa za živino, ki nima nobenih potreb. Zakon o minimalnih mezdah je nujno, zelo nujno potreben in prav bi bilo, da ne mirujemo vse dotlej, da ga dobimo.

Delavka Anica.

Slovencu Jugoslovanu

Slovenska, jugoslovenska zemlja, Ti je kot rodna mati. Ona Te redi, ona Te vzgaja, ona Ti daje moč do življenja. Zato Te kliče, zahteva od Tebe, da je ne zatajiš in da ne boš zatajeval nje-nega jezika. Živeli smo v časih, ko smo biti teptani. Takrat si bil Slovenec-Jugoslovan primoran zatajevati materin jezik. Minuli so oni zlati časi za sovražnika za zatiralca slovenskega - jugoslovenskega naroda. Sedaj ne more več sesati kri iz našega telesa. Minul je čas in napočila je doba, ko smo sami svoje gospodje, gospodarji naše rodne slovenske-jugoslovenske zemlje, naše matere. Zato hodimo ponosni na njo, na njen slovenski jezik. Izražaj se z veseljem v materinskem jeziku na svoji rodni zemlji in tudi na tuji zemlji med tujim narodom se ne sramuj materinega jezika, katerega Te je naučila. Bodi ponosen, zavesten, trd, neomahljiv Slovenec - Jugoslovan.

Kajti, če se sramuješ materinega jezika, se bližaj z lastnimi koraki globokemu prepadu, grobu kamor Te zagrebe sovražnik, ki samo čaka, da mu bo dana prilika to storiti. Da pa se tega groba, prepada izogneš, da prečrtaš sovražniku načrte in zagreniš veselo do pokopa Tvojega trupla, Tvojih idej, Tvojega dela, stori to, kar zahteva od Tebe rodna zemlja, Tvoja mati.

Doživel sem pred mesecem dni žalosten dogodek, katerega moram izpovedati javnosti.

Srečal sem na cesti, ki drži iz Tržiča proti Ljubljani nekega gospoda, ki je delovodja v oddelku tukajšnjega velikega obrata. Srečala ga je tudi delavka iz istega obrata, ki je družinska mati več otrok. Vsakdo, ki sreča svojega predpostavljene ga pozdravi. Tudi ona je storila to. Pozdravila ga je s pozdravom »Guten Tag«, slovenska mati je storila to!

Kaj je storila ona s tem in kaj stori vsakdo, ki greši podobno na slovenski zemlji? Ona je teptala samo sebe, svojo družino, vse Slovence Jugoslovane naše brate in sestre po krvi, zatajila je mater, materin jezik, svojo rodno zemljo.

S takimi grehi škodujemo sami sebi, tako da nas še bolj priganjajo, zatirajo pri delu in povsod. Če bomo delali tako, bomo sužnji na svoji rodni zemlji. Tako tudi ne moremo doseči pravih mezd (plač), ki nam pripadajo.

Ker se jim priklanjamo v njihovem jeziku, so mnenja, da v nje zaupamo in zato naši industrijalci postavljajo za poslovodje tujce in ne Slovencev.

Kaj je storiti za odstranitev teh grešnih postav? Združiti se moramo, organizirati se moramo. Če se združimo, nam bo mogoče vse to odstraniti. In napravili bomo sami sebi lahko pot v življenje in delo. Zato se združimo, organizirajmo in skupno dvignimo glas, zahtevajmo svoje. Zahtevajmo zavračanje o minimalnih mezdah in za odstranitev tujcev iz naših podjetij. Recimo jim mi smo sami svoji gospodje, gospodarji v naši domovini Jugoslaviji.

Nagradno tekmovanje

Uredništvo se zahvaljuje vsem tovarišem, ki so prispevali svoje sestavke v smislu razpisa o nagradnem tekmovanju. Članki so vsi dobri, težka bo izbira! Zato naj bo današnja zahvala kot nekakšno plačilo tudi tistim, ki ne bodo nagajeni.

Imena nagajencev bodo objavljena v prihodnji številki.

Delo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev ob naši severni meji

Prvi začetki socialnega zavarovanja pri nas so starejšega datuma. Zakon o zavarovanju delavcev iz leta 1922 je našel socialno zavarovanje že razvito in izraženo v takratnih nositeljih tega zavarovanja. Toda navzlic temu je pomenil novi zakon važen mejnik in prehod v agilno in plodnosno dobo. Združitev celotnega delavskega zavarovanja in poenotenje za vso državo sta prinesla mnoge koristi. Omogočeno je bilo zbiranje večjih denarnih sredstev in izboljšanje zdravstvenih ustanov, ki služijo bolnim zavarovancem. Začela se je akcija za zgraditev večjih stavb, ki naj bi prinesle socialnemu zavarovanju nekakšno dejansko osamosvojitve. Ustvarjene so bile zdravstvene naprave pri istočasni sigurni in plodnosni naložitvi kapitala, ki je bil namenjen zavarovanju članskih pravic zavarovancev. S tem je hotelo socialno zavarovanje poudariti, da je važna ustanova in hotelo je prekiniti z dotadanjim naziranjem, da je nevidnost prva odlika delavskih ustanov. Svojih stavb pa ni posvetilo namenom, ki ne bi bili v zvezi z delavskimi potrebami, in tako je spravilo nekakšni zaničevanje delavske ustanove v okvir, ki je moral poudariti novi duh in novo pomembnost. To stremljenje je bilo odločilno za zgraditev velike zgradbe v Mariboru, ki služi delavstvu v vzpodbudo, da se organizira in da v solidarnosti podpre lastne ustanove. Obenem pa tudi priča o važnosti in moči socialnega zavarovanja ter dopoveduje sosedom, da je pri takem delu nemogoč vsak resni poizkus zoper našo nacionalno enotnost in državno integriteto. Ravno taki spomeniki delavnosti in nacionalnega napredka dokazujejo upravičenost zgodovinskih izjem po svetovni vojni. Palača dokazuje z vsemi svojimi napravami, da so očitki zoper socialno zavarovanje nestvarni in da so interesi zavarovancev na prvem mestu.

Ureditev ekspoziture ljubljanskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Mariboru je priča velikega dela za blagor delovnega ljudstva, ki uspešno, posebno v slučaju razširitve ga izvaja socialno zavarovanje. Ona je porok za bodoče delo, ki bo še bolj zavarovanja na starost in invalidno panogo, pri istočasni preureditvi preiskrbe brezposelnikov. Delavci se zavedajo, da nekdo skrbi za njih usodo in da ne bodo nikdar prepuščeni samim sebi. Lahko so prepričani, da bo socialno zavarovanje poskušalo omiliti bližajoče se posledice današnje bede in težkega stanja med delavstvom. Ta zavest je bila tembolj potrebna v Mariboru, kjer se mora delavstvo boriti z najhujšim pomanjkanjem, čeprav ustvarja v lastnem zdravju možnosti zadostitve potrebam trga po izdelkih tekstilne industrije.

V okviru dosedanjega nezgodnega zavarovanja je bila zgrajena ta stavba, ki naj služi zdravju delavcev in ostalega naroda. Javno kopališče in fizikalno zdravilišče pomagata socialnemu zavarovanju v njegovih zdravstvenih nalogah, sta pa tudi ostali javnosti na razpolago, da s tem koristita občemu zdravju in blagru.

Naprave v kopališču in fizikalnem zdravilišču so najmoderneje, tako da

omogočajo marsikatero izboljšanje ter ozdravljenje težkih bolezni, kar bi bilo drugače težje dosegljivo. Razumljivo je, da se je v takih prilikah razvila odlična zdravniška služba, tako da je Maribor v mnogih ozirih vzor v socialnem zavarovanju.

Palača ljubljanskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Mariboru je namenjena bolezenskemu in nezgodnemu zavarovanju. V njej se nahaja ekspozitura ljubljanskega OUZD, ambulatorij in nezgodna postaja. V nezgodni postaji se zdravijo ponesrečenci in bolniki, ki potrebujejo fizikalno ozdravljenje in oni zavarovanci, pri katerih se hoče določiti resnični odstotek zmanjšane pridobitne sposobnosti.

Nezgodna stanica je sicer majhna in ima le 17 postelj in to 4 za ženske ter 13 za moške, toda njena važnost za socialno zavarovanje je velika. Bila je ustanovljena 18. V. 1932 in je vključena do konca l. 1932 zabeležila 1459 oskrbnih dni za 35 članov in 8 članic. Uspeh ozdravljenja je bil naslednji:

1. pri članih: v trinajstih slučajih prav dober, v petnajstih dober in le v dveh slučajih slab; v petih slučajih pa neizpremenjen;

2. pri članicah: v treh slučajih prav dober, v štirih dober, slab uspeh ni bil podan, le en slučaj je ostal neizpremenjen.

V letu 1933 se je zdravilo v nezgodni postaji 97 članov s 3425 oskrbnih dni in 3 privatniki s 50 oskrbnih dni; torej skupno 100 pacientov s 3475 oskrbnih dni. V večini slučajev je bil dosežen prav dober uspeh.

Pacienti so prihajali iz Maribora, Št. Ilje, Slovenske Bistrice, Pragerskega, Št. Lenarta, Ruš, Poljčan, Velenja, Sočanja, Rogatica, Murske Sobote, Rogaske Slatine, Dolnje Lendave, Prevalja, Mežice, Konjic in drugih krajev, ki gravitirajo proti Mariboru.

Zdravilo so se prvenstveno naslednje bolezni: atrofija mišičevja, okorelosti sklepov, obolenja živcev ter razne oblike atrofij. Pri tem so se uporabljale fizikalne procedure, ki jih nudijo masaža, elektroterapija in hidroterapija.

Fizikalno zdravilišče je priporočljivo vsem bolnikom, ki potrebujejo tako ozdravljenje. Javno kopališče izpopolnjuje naloge fizikalnega zdravilišča, skrbi tudi za preventivno borbo zoper bolezn s tem, da omogoča čistoto telesa.

Omembe vredno je tudi dejstvo, da se nahaja v tej palači ekspozitura ljubljanske Delavske zbornice in delavskih strokovnih organizacij. Na ta način je poudarjen delavski značaj socialnega zavarovanja in je ustvarjen najlepši okvir za solidarnost med strokovnimi organizacijami, ki skrbijo za pravilno usmeritev socialnega zavarovanja.

Že sedaj je palača Okrožnega urada dosegla svoj namen in sigurno je, da bo nadaljevala svoje naloge ter služila kot temeljni kamen za še močnejše delovanje in še večjo uspešnost. Pripomogla bo k temu, da bo socialno zavarovanje doživelo preosnovo, ki bo razširila dosedanje delavsko zaščito. Ovrгла bo predsodke zoper socialno zavarovanje in omilila trdote, ki so jih izzvale nove prilike.

Delovanje N. S. Z.

Socialna in gospodarska vprašanja časa potrebujejo temeljito strokovno proučevanje in sestavo natančnega programa za uveljavljanje temeljnih smernic. Zato je tudi pozvana strokovna organizacija, da da svoje mnenje o vseh teh vprašanjih in da ustvari pravilno pojmovanje problemov ob istočasnem iskanju rešitve. Od tega je ne more odvrniti delovanje drugih organizacij, vesela pa je, ako sreča pri istem delu vse druge organizacije in če najde pri njih popolno oporo za svoje delovanje.

Narodna strokovna zveza sodeluje prvenstveno z drugimi strokovnimi organizacijami in poskuša ustvariti enotnost v nacionalnih strokovnih vrstah, da potom teh doseže sodelovanje z vsemi strokovnimi organizacijami brez ozira na njih socialno in nacionalno naziranje. Da pa bi bila njena vloga čim močnejša in da bi lažje podarila svoj narodni moment, sodeluje z vsemi nacionalnimi organizacijami in ustvarja tako močno zaslonbo za svoj stremeljenja. Ona sodeluje pri vseh pokreth, ki ne nasprotujejo njenemu programu, ker želi doseči izboljšanje delavskega položaja. Je pa proti vsaki akciji, ki bi jo mogla razdvojiti ali pa spraviti v borbo z drugimi organizacijami v času, ko je enotnost med delavci najbolj potrebna.

Hitri razvoj dogodkov in hitre izpremembe zahtevajo stalno pripravljenost vodstva in vseh činiteljev. Zato je tudi potrebna večja agilnost funkcionarjev pri istočasnem zvišanju njih

števila. Posebno se to opaza pri tajništvu, kjer bi dotok novih moči pomenil očitno olajšanje za sedanje njegove voditelje. Brez tega je nemogoč pregled čez celotno delovanje in pojavljanje se primeri, ko je akcija enega ali drugega krajevnega činitelja povsem ločena od centrale. Razširitev tajništva bi omogočila preprosto specializacijo za posamezna vprašanja, tako da bi bila vsaka stvar natančno proučena, akcije pa bi bile veliko bolj učinkovite.

Izvrševalni odbor NSZ mora uveljaviti svojo avtoriteto in preprečiti vsako delo, ki pomeni prevzemanje materialnih in moralnih obveznosti brez vodstvi vodstva. Toda to vodstvo ne sme ovirati vsako delo in kontrola ne sme pomeniti bremena. Načelna enotnost ne more tpeti organizatorne neenotnosti, ker so potem presenečenja zelo verjetna.

K posameznim vprašanjem je bilo vedno zavzeto odločno stališče, ki pa je le tu pa tam moralo popustiti pred gotovo neenakostjo. Zato je treba preprečiti tako delovanje in varovati enotnost v dejanjih.

Podvzete akcije niso vedno zadoščale in v mnogih slučajih je ostalo le pri lepih začetkih. Odločnost in navdušenje bi morala trajati do konca in uspeh bi bil sigurnejši. Veliko števil lepih uspehov v dolgoletnem delovanju naj nam bo kot primer za postopanje pri vseh akcijah in rezultat tega dela bo vedno bolj razveseljiv.

Strojne tovarne in marksisti

V Strojnih tovarnah ni za delavstvo z ročicami poslano. Precej delavstva je na neprosto voljnem in neplačanem dopustu in težko čaka na delo v tovarni. Tudi drugače ni vse tako kot bi moralo biti. Marksisti obljubljajo delavstvu že dolge mesece, da bodo napravili red in prisilili vodstvo, da podpiše kolektivno pogodbo ter uredi neznosne razmere. Vskogar, ki bi hotel pri tem pomagati našenejo, češ, mi smo tukaj v večini in mi bodo to zadevo uredili. Priredili so tudi že več shodov, na katerih so grmeli proti vodstvu tovarne, potem pa zopet utihnil in sedaj molčijo. Delavstvo pa trpi in se sprašuje kdaj bodo marksisti vendar že uredili razmere v tovarni. Obljub so že vsi sili in čakajo dejanj. Značilno za razmere v tovarni je, da so nacionalno usmerjeni delavci vsi slabše kvalificirani in da so edino le marksisti pravi strokovnjaki, ki kaj razumejo. Zato pa morajo nacionalisti vselej med prvimi na dopust in le tu pa tam kak marksist. Pravijo sicer, da je vodstvo v nacionalnih rokah in da favorizira nacionaliste, pa je vendar le obratno. Tudi marksisti radi to poudarjajo, a pri tem dobro vedo, da je nacionalno orientiran delavec vselej med zadnjimi. Mi bi si iz srca želeli, da se razmere v tej tovarni res zboljšajo in da marksisti poskrbijo za kolektivno pogodbo, katero obetajo že leto dni, a jo od nikoder ni. Ča pa sami niso kos nalogi, naj poskrbijo, da bo delavstvo nastopilo enotno in kompaktno, potem bo morda le kaj uspeha. Delavci smo sili večnih obljub in želimo dejanja, pa kmalu. — Kovi nar.

Pripravljajte se za jesensko-zimsko delo

Avгуст je vroč in zadnji poletni mesec. Zato navadno ta mesec počiva delo po organizacijah in se prične šele v septembru. Navzlic vročini pa ne smemo v tem mesecu držati rok križem, ampak se moramo pripravljati za delo, ki nas čaka v jeseni in zimi. Podružnice naj v tem mesecu pregledajo predvsem svoje vrste. Pogledajo naj, če vsi v redu plačujejo in izvršujejo napram organizaciji svoje obveznosti. Dalje naj se pripravijo, kot rečeno, za delo v jesensko-zimskem času. Pripravijo naj si program predavanj in sestankov. Bolje je, če se že v naprej to pripravi in sporoči centrali, da bo znala razporediti predavatelje in govornike. Prihodnjo jesen in zimo naj se povsod prirejajo predavanja in poučni sestanki. Članom je treba nuditi čim več duševne hrane in jih poučiti o vseh socialnih vprašanjih. Odbori podružnic naj v avgustu na svojih sejah sestavijo točen program predav-

vanj, ki jih želijo imeti in določijo tudi dneve predavanj in sestankov. Tak program naj potem dostavijo centrali, ki bo napravila točen razpored predavateljev in govornikov tako, da bo vsem podružnicam ustrezno.

Avгуст bo kmalu za nami in z njim tudi vročina. Ob nastopu hladnejših dni pa nastopi doba dela v organizaciji. Skrbimo, da nas ti hladnejši dnevi ne dobijo nepripravljene in se za delo pripravljajmo navzlic vročini. Na delo torej in pripravljajmo se za jesensko-zimski čas, za čas dela.

Iz akcijskega odbora

Ljubljanski akcijski odbor, v katerom so zastopane vse ljubljanske podružnice NSZ in posamezna društva, je na eni svojih zadnjih sej razporedil sejo sobo v tajništvu NSZ takole: ob ponedeljkih so za vse podružnice in društva uradne ure od 16. ure naprej. Ob tem času dobivajo člani od funkcionarjev potrebne informacije in se plačuje lahko članarina. Vsak prvi ponedeljek v mesecu ima Društvo pleskarjev in soboslikarjev svoj članski sestanek. Akcijski odbor bo imel vsak ponedeljek ob 18. uri redno sejo. Ob torkih se bo vršil sestanek ob 18. uri za kovinarje. Ob 19. uri so pevske vaje ECŽ. Društvo pleskarjev in soboslikarjev pa bo imelo vsak zadnji torek v mesecu redno sejo. Ob sredo bo seja Izvrševalnega odbora NSZ. Ob četrkih bo seja Zveze zidarjev ob 18. uri. Društvo mestnih uslužbencev pa bo imelo vsak 1. in 3. četrtek v mesecu ob 18. uri sejo. Ob petkih bo imela ob 18. uri redne seje ljubljanska podružnica. Ob sobotah so pevske vaje ECŽ.

Člani posameznih odborov in odsekov naj vzamejo ta razpored na znanje. Akcijski odbor sporoča še, da se članarina lahko plačuje vsak dan med uradnimi urami v tajništvu.

Podružnice nam pišejo Drobní dol

Dragi tovariš urednik! Iz naših hribov še nisi prejel nikakega dopisa. Pa vendar je potrebno, da se tudi mi oglašimo, kajti tudi pri nas se dogajajo stvari, za katere je treba, da jih izve tudi širša javnost. Skoraj dva meseca smo praznovali. Najprej smo stopili v stavko, ker nam je podjetje napovedalo znižanje plač, pozneje pa, ko smo hoteli delati, nas niso pustili. Tudi z našim obratovodjo imamo hude spore in vsi soglasno zahtevamo, da ga podjetje odstrani in nastavi na njegovo mesto imženjerja, ki bo vsaj imel usmiljenje z nami delavci ter bo naš državljani. Skoraj povsod imajo delavci kolektivno pogodbo, samo pri nas noče o tem nihče od gospodov ničesar slišati. Tako se lahko dela z nami, kar se komu zluhi, ker nismo nikjer zaščiteni. Mezde so silno nizke in še te ne

Zahtevamo enotnost...

Delavstvo na Duplici zahteva ponovno vzpostavitev enakosti med strokovnimi organizacijami, ker se zaveda, da je brez tega vsak uspeh nemogoč. Delodajalec stoji neomajno na svojem stališču ter bo prej ali slej ponovno zahteval nove žrtve, tako da je vsako upanje nekaterih jalovo, da bodo sami dosegli povišanje mezd. Brez enotnega nastopa ne bo uspeha, nihče še nam ne bo uklonil in običali bomo v zagati, brez možnosti izhoda.

Bili smo vedno iskreni tovariši in zato upamo, da bodo vsi razumeli ta naš klic in rade volje sodelovali. Od nikogar ne zahtevamo, da se odpove lastni organizaciji, mi samo želimo, da bi vsak ostal še naprej delavec in kot tak varoval skupnost tudi v izlivu svoje globoke miselnosti. Če pitev enotnosti bo greh napram vsem, ki se bo nad vsemi maščeval.

Prilike v obratu so v resnici težke. Dogovor se ne spoštuje povsem, zakonita

določila pa niso popolnoma znana, tako da bomo morali uporabiti vse svoje sile, da dosežemo takojšnjo intervencijo oblasti in odločilnih faktorjev. Delavstvo se je že naveličalo slabih mezd in pritiska na organizacije, da naj zahtevajo izboljšanje, ali pa naj vsaj poslabšanje preprečijo.

»Eden za vse in vsi za enega« naj bo naše geslo, ki nam bo gotovo koristilo.

Zahtevajte vedno in povsod „Delo“!

dobivamo redno izplačanih. V skrajni sili nam dajo samo nekaj predurjenega na račun našega zaslužka. Zelo nas je razveselilo, da nas je 8. julija obiskal delegat NSZ. Ob tej priliki smo imeli lep članski sestanek, na katerem smo razpravljali o našem težkem položaju. Se nihče se ni tako pobrigal za nas, kakor delegat NSZ, ki je tudi pokrenil potrebne korake, da se naš položaj izboljša. Trdno smo prepričani, da NSZ ne bo niti za las popustila od naših zahtev. Zato pa smo tudi takoj ustanovili podružnico NSZ, v katero so pristopili že skoraj vsi naši delavci, ki se zavedajo, da nam bodo v sedanjih težkih časih lahko pomagali samo naši narodni delavski voditelji. Seveda to one gospode, ki pri nas niso uspeli, da bi šli na njihove limanice silno jezi. In ker med nas ne sme več priti, so napadli NSZ v »Delavski politiki«. Ko smo ta napad čitali, smo se vsi zgrajali. Nismo mogli verjeti, da je mogoče, da se oni, ki vedno govorijo o poštenosti in pravičnosti, morejo tako nesramno lagati. Upamo, da bodo naši voditelji pri NSZ znali na ta napad odgovoriti, kakor to zasluži. Mi jih pa zagotavljamo, da jih bomo pri njihovem delu podpirali s tem, da v bodoče zapremo dohod v Drobni dol vsem hujšakcem in »delavskim apostolom«, ki bodo samo poskušali blatiti našo NSZ. Ni dovolj, da nas tepe podjetnik, ampak tepejo nas celo »gospodje sodrugi«. To si bomo dobro zapomnili. Tudi Pliberšku ne odpustimo njegove vloge, ki jo je igral pri zadnjem štrajku. Če bi bili njega poslušali, bi bil danes naš rudnik zaprt in mi na cesti brez zaslužka. Pravijo, da bodo odpušteni vsi delavci, ki smo pristopili k NSZ. Seveda so to prazne grožnje in na nje odgovarjamo s tem, da pristopajo še oni delavci, ki do danes še niso oddali svojih priglasnic. Protizakonito je podjetje odpustilo našega priljubljenega paznika tov. Celinška. Upamo, da bo znala NSZ prisiliti naše gospode, da tudi oni spoštujejo zakon in zelo smo ji hvaležni, da je že storila prve korake v zaščito našega priljubljenega tovariša. Zelo nas tudi veseli vest, da ste državno oblast opozorili na okoliščine, v katerih je nastal oni uradni zapisnik, na katerega se vsi sklicujejo. Zato težko čakamo nove komisije, pri kateri pa ne bomo več imeli raznih Pliberškov, ampak naj naše zahteve zastopajo naši narodni delavski voditelji. Tudi z odpustom večjega števila delavcev se ne moremo strinjati in smo hvaležni NSZ, da se je za nje zavzela. — Oprostite okorni pisavi, drugič Vam pa bom pisal več o tem, kaj se pri nas dogaja.

Tržič

Naša aktivna podružnica v Tržiču je imela svoj članski sestanek, na katerem je delegat centrale dr. Alujevič poročal o delu NSZ in o važnosti strokovnega pokreta. Narodno delavstvo se ne organizira zato, da bi onemogočilo solidarnost med delavci, temveč hoče doseči potom lastne organizacije združitev tovarišev, ki smatrajo, da je mogoče rešiti delavsko vprašanje le na nacionalni podlagi. Pri tem pa hoče sodelovati tudi z ostalimi delavci in doseči v skupni borbi vse one dobrine, ki so enotne brez ozira na ideološko gledanje.

Zelo zanimiva je bila debata o zadnjem shodu, ki so ga izkoristile nekatere delavske organizacije v borbi proti naši organizaciji, kar dokazuje, da sta iskrenost in tovarištvo za mnoge neznana pojma.

Podružnica bo priredila v tekočem letu več predavanj in sestankov, da okrepi smisel za organizacijo, poveča svoje vrste in podpre delo centrale. Sestanki bodo posvečeni strokovnim vprašanjem v svrhu izobrazbe članov in priprave za eventuelne odločne nastope v obrambo lastnih pravic. Posebna pažnja pa se bo posvečala delavski mladini, ki naj se organizira na nacionalni podlagi in s tem omogoči sodelovanje delavstva pri nacionalni obnovi in pri uveljavljanju idealov, ki bodo morali zavzeti prvo in najvažnejše mesto.

Ustanovni občni zbor nove podružnice na Gorjah

Vrli lesni delavci in vozniki naše lepe Gorenjske v Gorjah so se odločili ustanoviti podružnico Narodno strokovne zveze, da si potom ne zboljšajo mizeren položaj. To je bilo tudi nujno potrebno, če se pomisli, da dela danes naš gozdni delavec od ranega jutra do poznega večera za borih 24 dinarjev. Lastniki gozdov oddajajo drvarjem izsekavanje gozdov na licitacijah, ki na-

vadno končajo tako, da dobi delo najnižji ponudnik, ki dela tako rekoč zastoj. Delavci so si zato želeli strokovno organizacijo, ki jih bo združila in onemogočila nadaljnje zbijanje cen pri licitacijah.

V nedeljo 2. julija se je zbralo v prijazni gostilni g. Polkukarja na Gorjah večje število delavcev in voznikov, tako da so bile obe gostilniški sobi polni zborovalcev. Občni zbor je otvoril v imenu pripravljalega odbora tov. Stana, ki je pozdravil vse zborovalce in zastopnike centrale tov. Kravosa ter pojasnil nujno potrebo strokovne organizacije. Strokovni tajnik tov. Kravos je potem iznesel vse križe in težave gorenjskih lesnih delavcev in voznikov in jim obljubil, da se bo dal tudi njih položaj izboljšati, če bodo močno organizirani. Obrazložil jim je potem program NSZ in dal navodila za delo v organizaciji.

Nato so se vršile volitve in je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: predsednik Jakob Olip, odborniki Rudolf Vouk, Alojz Golob, Tone Černe, Martin Por, Anton Hudovernik, Simon Zima in Franc Slivnik, v nadzorstvo sta bila izvoljena tov. Franc Šranc in Franc Poklukar.

Po volitvah so se rešila še nekatera organizacijska vprašanja, nakar je tovariš Stana zaključil ustanovni občni zbor.

Lej je prebit. Lesni delavci, ki so doslej organizirani le v Srednji vasi pri Bohinju, so dobili novo organizacijo. V njej si bodo kovali boljše življenje. Novo podružnico in vse njene člane iskreno in tovariško pozdravljamo.

Medvode

Delavstvo v tovarni tanina v Goričanih mora praznovati. Podjetje ne obratuje zaradi pomanjkanja naravnih, delavci pa sedijo doma prepuščeni samim sebi. Vse to je prisililo odbor naše podružnice, da je sklicala izredno sejo dne 31. julija t. l., na kateri je slučajno navzoči član izvrševalnega odbora tov. dr. Alujevič vodil razpravo o ukrepih, ki so potrebni za hitro pomoč delavcem. Ravno v tem slučaju se je pokazalo, kako greše vsi oni tovariši, ki ne plačujejo članarine, ker s tem onemogočajo zbiranje primernega podporega sklada pri centrali, iz katerega bi naši člani dobili izvestno podporo. Navzlic temu je delavstvo sklenilo prositi centralo za moralno in materialno pomoč. Prosili bodo tudi Delavsko zbornico, da jim nakaže kako podporo. Sklenjeno je bilo, da bo odbor proučil nekatere predloge za omiljenje bede v času, ko tovarna ne dela. Tako izdelane predloge bo odbor predložil članstvu na posebnem članskem sestanku, da doseže pristanek vseh.

NESREČA PRI DELU

V tovarni papirnice Goričane pri Medvodah se je pripetila dne 7. julija nesreča. Podrla se je skladalnica (kup) lesa, ter pokopala pod seboj delavca Luka Podakarja, ki je dobil težke notranje poškodbe. Prisotni delavci so mu takoj priskočili na pomoč ter ga rešili gotove smrti. Odpeljali so ga z rešilnim avtom v ljubljansko bolnico, kjer se mu je takoj nudila pomoč. Sedaj se je vrnil iz bolnice že precej okreval. Najiskrenejše se zahvaljuje vsem delavcem in ostali javnosti, katere mu je nudila pomoč.

Slovenjgradec

Tukajšnje nacionalno delavstvo si bo v kratkem ustanovilo podružnico Narodno strokovne zveze. Kr. banska uprava je te dni potrdila pravila za novo podružnico in zato bo pripravljali odbor sklical ustanovni občni zbor. Ustanovnega občnega zbora se bo udeležil tudi zastopnik centrale iz Ljubljane. Pripravljali odbor vabi vse nacionalno zavedne delavce, da se v kar največjem številu udeležijo ustanovnega občnega zbora, na katerega bodo pismeno vabljeni.

Velenje

Ustanovitev velenjske podružnice NSZ. Rudarji v Velenju se bodo v kratkem organizirali v novi podružnici NSZ, ki ima že od oblasti potrjena pravila. Pripravljali odbor bo sklical že v prihodnjih dneh ustanovni občni zbor, katerega naj se udeležijo vsi nacionalno zavedni rudarji. V Velenju je podružnica NSZ nujno potrebna, ker vladajo v rudniku čudne razmere. Velenjski rudarji novo podružnico že vnaprej pozdravljajo in se prijavljajo v članstvo NSZ.

Zabukovca

Tovariš urednik! Gotovo se boš začudil, da ti tudi iz našega kraja pišemo. V zadnjem času smo tako tihi, da bi človek mislil, da spimo. Pa ni tako. Smo na delu, toda brez hrupa. Naše življenje je trdo in rinemo le s težavo naprej. Oni, ki so svojčas na vsa usta obljubljali, da bodo rešili delavski razred in obetali nebesa na tej grešni zemlji, so sedaj tihi in so nas zapustili. Življenje je iz dneva v dan slabše. Treba bo pričeti s pojačanim delom v organizaciji. Zato bo podružnica NSZ v Zabukovci v kratkem sklicala občni zbor, da si izvoli novo upravo in prične z rednim delom. Odbor namreč ni kompleten zaradi odhoda nekaterih tovarišev. Po občnem zboru pa sporočimo iz našega kraja kaj več in morda kaj vselejšega. Do takrat pa pozdravljam tebe in vse naše tovariše. — J. U.

Litija

Velik hrup brez uspeha. V naši predilnici je bilo svojčas delavstvo kompaktno organizirano pri NSZ. Tako organizirano je imelo lepe uspehe in svojo kolektivno pogodbo ter razne dobrine v podjetju. Toda žilica le ni dala miru nekaterim prenapetežem marksistične ideje, ki so pričeli rušiti enotno fronto delavstvo in ga razdvojili. Klerikalci so tudi pričeli vleči na svojo stran in tako se je delavstvo raztrgalo na tri dele in pričelo borbo med seboj, kar je bilo podjetju močno vseh. Izrabilo je priliko in udarilo po delavstvu. Kolektivna pogodba je izgubila veljavo in polagoma se je vzelo delavstvu vsa. Sedaj smo na slabšem kot v drugih tovarnah, če tudi smo bili svojčas zavidana vredni. Delavstvo je razbito, nima več one moči kot svoj čas. Marksisti in klerikalci so sedaj stopili skupaj in obljubljajo boljše čase. Mi iz srca želimo, da bi jim akcija uspela, vendar se bojimo, da ne bo, ker se že predolgo vleče. Več mesecev nam pripovedujejo novi rdeči in beli generali, da so podjetje »fentali« in da bo kmalu vse boljše, pa kot rečeno, doslej teh dobrot ni. Delavstvo s strahom gleda v bodočnost, če jih bodo vodili taki generali, ki doslej še niso pokazali nobenega uspeha. Mi nacionalci pa čakamo. Mi smo že svojčas pokazali, da znamo z dejanji pomagati delavstvu in ne z besedami. Sedaj čakamo, da pokažejo to drugi. Če ne bodo pokazali, bomo stopili zopet mi v akcijo. Delavstvo pa naj se spametuje in pusti take generale, ki delajo velik hrup in so polni najlepših obljub, uspehov pa ne pokažejo nobenih.

Kranj

V dobi hudih borb. V Kranju se navzlic hudi vročini lasamo. Lasamo, da je veselje. Klerikalci so udarili po marksistih in nacijah z vsemi svojimi topovi. Privoščili so si Delavsko zbornico in očitali rdečim in plavim koalicijo. Kaj kmalu pa se je pokazalo, kaka koalicija obstoja med temi dvema, ko so rdeči na svojem shodu udarili po ta plavih. In tako se bije bitka na treh frontah: na beli, rdeči in plavi. Mi se vprašujemo, komu je ta borba v teh težkih časih koristna. V Kranju je na tisoče neorganiziranih delavcev, ki z nezaupanjem gledajo bitko med strokovnimi organizacijami in jih nič kaj ne veseli, udeležiti se teh bojev, pa bodisi na tej ali oni strani. NSZ borbe ni začela, znala pa se je ubraniti vseh napadov. Na enem prihodnjih shodov bomo odločno in temeljito obračunali z vsemi, ki škodujejo delavstvu s takimi neumestnimi borbami. Nacionalno delavstvo Kranja se zaveda resnosti našnjega časa in obsoja vse one, ki ne poznajo drugega, kot borbo. Pa ne borbo proti izkoriščevalcem delavstva, ampak borbo proti lastnim tovarišem. O tem bomo kmalu govorili na shodu in potem povedali to tudi v našem glasilu.

Žiri

Tukajšnja podružnica je že pred časom začela akcijo, da dobimo v Žiri zdravnika OUZD, ki je nujno potreben, ker je sedanji zavodov zdravnik preveč oddaljen od nas. Večina zavaroancev je v Žireh, zdravnik pa v Gorrenji vasi, kar vsekakor ni prav. Na našo zahtevo se je vršila tudi že anketa v Žireh, katere so se udeležili podpredsednik OUZD, naš tov. Kravos, podravatelj zavoda g. dr. Kuhelj in šef zdravnik g. dr. Zajec. Vsi trije so slišali želje poslodavcev in delojemalcev, kakor tudi tukajšnjega župana, ki so vsi zahtevali zdravnika v Žireh. Komisija, ki je bila v Žireh, je obljubila, da

dobimo kmalu zdravnika. Pa vzlic temu, da že toliko časa čakamo na rešitev, smo še danes brez zdravnika. Zato prosimo tudi tem potom vodstvo OUZD, naj ugodi naši prošnji in nam da čimprej zdravnika, ki je v Žireh nujno potreben. Dokler ni bil naseljen zdravnik v Žireh, smo bili tihi. Danes je tu pri nas zdravnik, ki stanuje v centru in zato smo upravičeni do zahteve po lastnem zdravniku.

Logatec

V našem obmejnem Logatecu imamo vse polno delavstva, ki še ni organizirano, četudi se mu slabo godi. Podružnica NSZ je v zadnjem času podvzela akcijo, da organizira čim več delavcev, da tako započne potrebno borbo za izboljšanje težkega položaja, v katerem se delavstvo nahaja. Podružnica NSZ poziva vse nacionalno zavedne delavce, naj se strnejo okrog naše podružnice in si pomagajo iz težkega položaja. Če si ne bomo pomagali sami, nam tudi drugi ne bodo pomagali! Zato vsi do zadnjega v vrste NSZ!

Ptuj

Prejeli smo iz delavskih vrst: Delavstvo Petovije, Breg pri Ptuj, se zopet nahaja večinoma na tako zvanem brezplačnem dopustu za nedoločen čas. Nekaterim delavcem so se izdale delavske knjižice, drugim jih je podjetje pridržalo. Znano nam pa je, da je »Petovija« že večkrat operirala s takšnimi brezplačnimi dopusti, nakar so pa pozneje tudi nekateri delavci, katerih knjižice so bile pridržane, dobivali iste, češ da je bilo tako delavsko razmerje pretrgano, s čemur so delavci izgubili razne pravice in ugodnosti, ki jim jih sicer pri stalnem zaposlenju zajamčuje zakon o delavski zaščiti. Dovolj žalostno je, če podjetje pri teh skrajno minimalnih mezdah pošilja izžerpano delavstvo na več tedenske brezplačne dopuste, ne da bi vodilo najmanjše račune, kako naj se na takem dopustu brez sredstev in prihrankov preživi uboga para s kopico revnih sestranih otrok.

Zanimalo bi nas in radi bi vedeli, če in kdaj pošlje podjetje tudi inozemsko nastavljenstvo na tak brezplačen dopust? To pa nas zanima tembolj, ker vemo pozitivno, da je ravno to delavstvo imelo pri svojih krasnih prejemkih dovolj prilike nabrati si prihrankov, s katerimi lahko gre na trajen dopust preko naših meja, ter tako prepusti revno skorjico kruha našim dobrim in patriotičnim državljanom, pa tudi vsaj tako sposobnim delavcem.

Gospodje jugoslovansko nacionalni delničarji in gospodarstveniki, ki odločate o usodi tega našega delavstva, zdramite se, še je čas! Delavski zaupniki zavedajte se Vaše tovariške dolžnosti ter ščitite naše pravice!

Stražišče

Dne 10. VII. nas je zadela huda rana: nenadoma je preminul naš nad vse agilni tov. podpredsednik Leo Kovarčič. Pokojni je bil prvi nacionalni bоре in se je predvse mrazvzemal in zanimal za delavska vprašanja. Bil mu je 27 let. V službi je bil kot skladiščnik pri elektrarni Vinko Majdič. Kako je bil priljubljen med prebivalstvom je pričel njegov pogreb. Pred krsto so korakali Sokoli, gasilci, sportni klub »Savica« in iz Ljubljane delegacija ASK Primorja z vencem, člani narodne strokovne zveze iz Stražišča in Kranja s tovarišema Derčom ter Žerjalom iz Kranja, dalje J. n. s., N. o. in vsa ostala nacionalna društva in organizacije. Naših je bilo preko sto. Pri odprtem grobu se je od njega poslovil za Nacionalno akcijo g. nadučitelj Mirko Rojina, v imenu sportašev pa g. Marjan Bajželj. Nismo pa še pozabili nanj, že smo v nedeljo zopet izgubili v Savi drugega našega delavca, Franca Groza, podmojstra v Helerjevi tovarni. Pokojni je bil tudi že 24 let star in je bil vse skozi naš somišljenik. Bil pa je bolj tih, a je bil pri vseh naših društvih med prvimi borci. Prizadetim naše sožalje.

Iz uredništva

Na vprašanja, da bi poslali list za stonj ali pa po polovični ceni podružnicam v svrhu propagande, odgovorjamo, da je pri sedanjih sredstvih to nemogoče in da se moramo vsi zadovoljiti s sedanjim številom izvodov.

Dopisnike in člankarje opozarjamo, da je treba pisati članke le na eni strani lista, ker je drugače potrebno zamudno prepisovanje.